DE CONSTITUTIONEEL.

NIEUWE 'SGRAVENHAAGSCHE COURANT.

N°. 57. **Woensdag 5 December.** **1855.**

Uitgever : **C. H. SUSAN, Jr.**, te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten : **M. Schooneveld & Zoon**, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau : Jan-Hendrikstraat, N°. 259, te 's Gravenhage.

Deze Courant verschijnt alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.
Abonnementsprijs voor 3/m. *f* **4.50**; franco per post *f* **5.50**.
Advertentiën van 1—6 regels *f* **1**. Voor elken regel meer **15 cents**; behalve **35 cents** zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van *f* **1**, het zegelgeld daaronder begrepen.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Nog altijd blijven de vredes-geruchten het onderwerp, dat bij voorkeur door de dagbladen behandeld wordt. De Parijsche correspondent van den Times beweert nu stellig te weten, dat Oostenrijk met Frankrijk en Engeland aan de herstelling des vredes arbeidt en voornemens is de diplomatische betrekkingen met Rusland af te breken, indien deze mogendheid geen ruimere voorstellen doet. Hoe dikwerf heeft men Oostenrijk dergelijke voornemens al niet toegeschreven!

Maar niet alleen de Engelsche bladen, ook de Fransche beginnen aan de hoop op vrede voedsel te geven, zoo als uit een artikel uit Weenen in een Fransch ministerieel blad blijkt. Intusschen erkent dat blad, dat de concessien, door Pruissen van Rusland verkregen, nog niet van dien aard zijn, dat de Westersche mogendheden daaraan het oor kunnen leenen. Ook zou Rusland door eene quaestie van vorm verhinderd worden.

Bij voortduring houden Engelsche staatslieden bij verschillende gelegenheden redevoeringen over de tegenwoordige gesteldheid van zaken. Meestal zijn zij in oorlogzuchtigen toon, zoo als nog dezer dagen te Oxford door de heeren Cardwell en Henlye in dien geest gesproken is. De eerstgenoemde heeft tot het ministerie van lord Aberdeen behoord, en wel tot het meer vredelievend gedeelte daarvan. Intusschen drong hij er toch altijd op aan, dat men van Rusland niet meer dan de vier bekende punten moest vragen.

De algemeene aandacht is thans niet zoo zeer gevestigd op hetgeen in de Krim voorvalt, als wel wat van de stad Kars zal worden. Den 31 October was die plaats nog niet genomen, maar haar toestand was hopeloos: zelfs was te Konstantinopel reeds het gerucht van hare overgave in omloop.

Selim-Pacha, die Erzerum verlaten heeft, om de plaats te bevrijden en van levensvoorraad te voorzien, is ter halverwege door Russische troepen tegengehouden, die, wat sterkte betreft, de zijnen overtreffen. Evenwel verzuimt de Ottomanische regering niets om bijstand te verleenen aan de heldhaftige bezetting, welke bedreigd wordt al de vruchten van haren tegenstand op 29 Sept. te verliezen.

Uit Alexandrie wordt gemeld, dat de heer de Lesseps aldaar met verscheidene Europesche ingenieurs tot onderzoek van de beste maatregelen tot doorgraving van de landengte van Suez, den 17 Nov. is aangekomen. De commissie zou zich binnen een paar weken naar Suez begeven.

De onder-koning van Egypte hield zich bij voortduring met de zaak der afdamming van den Nijl bezig.

De Belgische regering heeft eene voordragt aangeboden nopens den invoer van levensmiddelen en deze doen vergezeld gaan van toelichtingen betreffende den staat van den oogst in Belgie en andere landen. Daaruit blijkt, dat in de jongste 10 jaren omstreeks 39,000 bunders meer in Belgie tot den aanbouw van voedingsmiddelen zijn bestemd; dat in dien tijd de bevolking met omstreeks 250,000 zielen is toegenomen; dat de betrekkelijk grootere vermeerdering van de bevolking veroorzaakt dat Belgie jaarlijks voor 600,000 mudden granen uit het buitenland moet trekken; doch dat, tengevolge van den middelmatigen graanoogst, dit jaar dat bedrag op ruim een millioen mudden moet gesteld worden.

De aardappeloogst is in dit jaar wel 7,000,000 mudden boven het gewone cijfer geweest; doch de graanoogst 2,000,000 daaronder. De regering ontveinst zich niet de moeijelijkheden om graan uit het noorden van Duitschland te trekken; doch de oogst is in Zweden en Denemarken buitengewoon gunstig geweest, welke landen ruim 1,000,000 mudden granen aan den handel kunnen leveren; Frankrijk heeft een aanzienlijken voorraad uit Algiers; doch in een te kort van 10 à 12,000,000 mudden te voorzien. Engeland en Nederland zullen 14 à 17,000,000 van buitens' lands te ontbieden hebben. De havens van Sicilie en Spanje zijn voor den uitvoer gesloten; die van Egypte zullen het weldra ook zijn, en de Turksche en Oostenrijksche Donaugewesten zullen vooral ook in de behoeften van de legers in het Oosten hebben te voorzien. Europa vindt, gelukkig, de hulpmiddelen om in de behoefte aan graan te gemoet te komen in de Vereenigde Staten. In 1846—1847 was de uitvoer van granen uit de Vereenigde Staten 7½ millioen mudden; in 1853 was de opbrengst alleen van tarwe 55 millioen mudden, waarvan 15 millioen voor den uitvoer beschikbaar bleven. Sedert is de productie nog verbazend toegenomen, en de tegenwoordige prijzen in Europa zijn wel geschikt om een belangrijken afvoer uit Amerika te doen plaats hebben, en in de verwachting daarvan is er op de Fransche markten meerder kalmte in de prijzen gekomen. Ook te Londen waren eergisteren de prijzen onveranderd met weinig handel. (Op de Nederlandsche hoofdmarkten merkte men ook dienzelfden dag eenige verlaging in prijzen op bij goeden aanvoer, waarvoor weinig kooplust bestond. De beste soorten tarwe golden 50 cents minder.)

BELGIE.

De op het budget van oorlog voor 1856 gebragte uitgaven bedragen 32,263,000 francs, doch onder dit bedrag zijn de militaire pensioenen niet begrepen, noch de kosten der buitengewone werken, ten dienste van het departement van oorlog: wanneer de voor het een en het ander noodige sommen bij het eindcijfer van het budget gevoegd worden, bereiken de uitgaven voor het krijgswezen een veel hooger bedrag, hetwelk door een lid der Kamer, wiens berekening niet tegengesproken is, op vier en veertig millioen francs is begroot.

Een van de voorname organen der ministeriële partij, de Brusselsche *Emancipation*, zegt in haar nommer van eergisteren: « Het budget van oorlog zal met eene vrij aanzienlijke meerderheid aangenomen worden, niettegenstaande Belgie zich in een regelmatigen toestand bevindt, en alhoewel het Ministerie ditmaal niet gemeend heeft de politieke vooruitzigten onzes lands met sombere kleuren te moeten afschilderen, ten einde stemmen in de Kamer te winnen. (Het ontwerp is met 41 van de 51 leden aangenomen.) De verklaring, die de Ministers van Buitenlandsche Zaken en Oorlog bij den aanvang der beraadslaging over de begrooting voor oorlog afgelegd hebben, is een blijk van eerlijkheid, hetwelk de natie niet onopgemerkt zal laten voorbijgaan. De geruststellende toon, waarop zij den eerbied des buitenlands voor onze onzijdigheid vermeldden, heeft aan de Volksvertegenwoordiging alle vrijheid in het beoordeelen der begrooting gelaten.

« Eene circulaire van den Franschen Minister van Buitenlandsche Zaken, strekkende tot toelichting der door Keizer Napoleon bij het sluiten der wereld-tentoonstelling gesproken woorden, is thans bekend geworden. Toen dit stuk, waarin welwillendheid en opregtheid doorstralen, aan onzen Minister van Buitenlandsche Zaken medegedeeld werd, kon hij geen ander antwoord geven, dan dat Belgie uit pligt en niet uit verkiezing onzijdig zijnde, in de noodzakelijkheid was om zich van elke oordeelvelling of verklaring aangaande den tegenwoordigen oorlog te onthouden.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN MAANDAG, 3 DECEMBER.

(*Vervolg.* Zie ons vorig N°.)

ALGEMEENE BERAADSLAGINGEN OVER HOOFDSTUK VIII DER STAATSBEGROOTING VOOR 1856 (*Departement van Marine*).

De heer VAN FRANCK (voor zoover verstaanbaar) antwoordt op de aanmerking van den heer Hugenholtz, dat de ten uitvoerlegging van het stelsel voor de Marine, zooals dit is voorgedragen, veel meer millioenen zou kosten, en dat de Minister er heden cijfers tegenover heeft gesteld: men kan dus de waarde van beiderzijdsche argumenten beoordeelen. Spreker beschouwt de begrooting steeds los van het stelsel.

Hij tracht aan te toonen, dat de wenschen van den heer Hugenholtz in velerlei opzigten niet zoo zeer afwijken van hetgeen de Minister eigenlijk bedoelt; doch spr. deelt eenige bedenkingen van den heer Hugenholtz niet. Hij vraagt ook, of het niet beter ware eene vaste bijdrage uit de kolonien te verkrijgen, dan om van tijd tot tijd voor koloniale rekening schepen te laten bouwen. Hij acht zich door zijne uit te brengen stem niet gebonden voor de toekomst. In den tegenwoordigen tijd acht hij het zeer verkeerd een vast stelsel nopens het charter en het cijfer der schepen aan te nemen.

De heer THORBECKE doet opmerken, dat de Minister het heeft doen voorkomen, alsof zij, die zich tegen het cijfer der begrooting voor de Marine verklaren, geene gelden meer er voor over hadden, dan tot dus ver verleend zijn. De redenaar moet die gevolgtrekking tegenspreken. Hij voor zich wenscht den Minister niet alleen toe te staan zoo veel als noodig is, om de Marine in stand te houden, maar ook om haar uit te breiden. De vraag is alleen, zegt spreker, de maat, waarin die uitbreiding wordt voorgesteld.

En dan moet hij belijden, dat hij èn het stelsel èn de begrooting te kostbaar acht. De Minister heeft heden gewezen op de Marine van andere kleine zeemogendheden, zoo als Z. Exc. die noemde, en voegde er bij, dat de onze, zoo als die zou worden ten gevolge van het stelsel des Ministers, nog zou ten achteren staan bij die van gemelde zeemogendheden. Spreker zegt, dat reeds de heer Storm van 's Gravesande daarop, naar zijne meening, juist geantwoord heeft. Hij voegt er nog bij, dat de vraag deze is, of de inrigting der Marine van de ingeroepen kleine zeemogendheden doelmatig is? en of zij niet de krachten van die Staten te boven gaat?

Dit staat niet aan ons te beoordeelen, maar alleen of de voorgestelde eigen inrigting onze krachten te boven gaat? Spr. zegt verder, dat in de Memorie van beantwoording eenige punten voorkomen, welke hem aanleiding tot bedenking geven. Een punt vooral wenscht hij onder de aandacht des Ministers te brengen.

In die Memorie wordt, in antwoord op de aanmerking van het Verslag, waarin meerdere opgaven werden verlangd, bijzonder ten aanzien van de besteding der voor 1854 toegestane som, geantwoord: dat de begrooting van het hoofdstuk voor 1856 gegrond is op voorgenomen werkzaamheden en alzoo niet post voor post vergelijkbaar is met de begrooting voor 1854, gegrond op de vermoedelijke behoefte aan materialen, zonder eenige aanduiding van voorwerpen of onderwerpen, waarvoor zij benoodigd waren.

Spr. vraagt, of dit den Minister kon ontslaan van de voldoening aan hetgeen gevraagd is? Het doel van het vragen van opgaven was niet in eene vergelijking der posten van de verschillende jaren te treden, maar om eene verantwoording te hebben van de besteding der gelden, zoo als die door de Grondwet wordt gevorderd.

Die verantwoordelijkheid zal, wanneer wij eene wetgeving op de comptabiliteit zullen hebben, beter zijn dan nu. In afwachting daarvan is hetgeen thans gevraagd wordt, de eenige verantwoording, welke gegeven kan en moet worden. Zoo is spreker ook geenszins bevredigd over de inlichtingen, door den Minister gegeven op de klagten over onduidelijkheid en onvolledigheid der begrooting. Het besluit des sprekers is, dat de zaak hem, na de inlichtingen des Ministers, nog duisterder is geworden.

Een *tweede* punt betreft de aanbesteding van oorlogsschepen op particuliere werven. De Minister zegt, dat de Regering geheel en al het gevoelen deelt van die leden, welke beweren dat bij een aanbouw van dien aard geene onbepaalde concurrentie moet plaats hebben, die vermoedelijk tot niets anders leiden zou, dan tot eene beoordeeling, waaruit men geene deugdelijke gevolgtrekking voor de toekomst kan opmaken, over het al dan niet voordeelige van den maatregel zelven. Spr. kan dit voor eene onbepaalde concurrentie, eene algemeene oproeping aannemen; maar hij wenscht dat men, alvorens den aanbouw te gunnen, zich volledig onderrigte of er beter en goedkooper zou kunnen worden gebouwd.

Een *derde* punt, waarop spr. den Minister indachtig maakt, is het Koninklijk besluit nopens de instelling eener commissie van voorlichting bij de bevordering der officieren van Marine, waaromtrent de Minister zegt, dat des Ministers verantwoordelijkheid voor de uitvoering der wet door de voorlichting der commissie niet wordt ondervangen en in haar geheel blijft. Spreker wil gelooven, dat de Minister bedoeld heeft, zich zelven te vrijwaren tegen onregtvaardigheid en miskenning der officieren, maar hij meent dat de Minister, zoo handelende, meer heeft toegegeven aan een gevoel van bescheidenheid of van zwakheid, doch spr. wil liever aan bescheidenheid denken.

Hij zal alleen zeggen, dat Z. Exc. meer heeft toegegeven, dan hij als Minister mogt. Spr. beschouwt gemeld besluit uit een drieledig oogpunt: 1o. uit dat der *verantwoordelijkheid*; 2o. in betrekking tot de behoefte aan inlichtingen; en 3o. met het oog op de waarborgen, welke de Min. heeft willen schenken. Wat de *verantwoordelijkheid* betreft, zegt de Mem. van Beantw., dat niemand den Koning het regt zal betwisten, zich, op zoodanige wijze als Zijne Majesteit meest doelmatig voor de dienst voorkomt, te verzekeren, dat de bevordering van officieren, volgens ouderdom in rang in aanmerking komende, inderdaad aan de door de wet gestelde voorwaarden voldoen.

Spreker stelt dat argument al dadelijk ter zijde. Wij hebben hier uitsluitend eene ministeriële daad, een door den Minister gecontrasigneerd besluit, te beoordeelen, en geen Koninklijke daad, afgescheiden van den Minister,

Maar het besluit nu brengt mede, dat aan eene niet verantwoordelijke commissie een officiële invloed wordt toegekend. Nu vraagt spr., of niet ieder achter den Minister die commissie zal zien?

De verantwoordelijkheid van den Minister moet vooral rusten op zijne zelfstandigheid, dat hij gehandeld heeft naar overtuiging. Als de Minister is een man van eer en karakter, van verstand en bekwaamheid, van hart en oog voor het algemeen belang, dan zal de waarborg voor de verantwoordelijkheid in dien persoon schoone uitdrukking vinden.

Wat betreft het oogpunt van behoefte aan inlichtingen, wordt in de Memorie gezegd, dat de conduite-rapporten geen voldoende inlichting geven. Maar spr. vraagt, of de Minister dan geene andere bronnen van inlichting heeft? De Minister wil, z. i., een waarborg schenken aan den Koning tegen den Minister zelven en ook aan het corps zee-officieren. Spr. antwoordt hierop, dat zoo ooit hier te lande het corps zee-officieren waarborgen tegen willekeurige behandeling door den Minister noodig zou hebben, alsdan ook het advijs der commissie openbaar zou moeten gemaakt worden. Hoe anders zou men een waarborg hebben?

Wij leven, zegt spr., in eene monarchie, dat is niet van de persoonlijke regering des Konings, maar van het beginsel van het Koningschap, regerende met de verantwoordelijke Ministers. Zoo ooit het monarchaal beginsel zuiver moet gehandhaafd worden, dan is het zeker op dit gebied, waar het geldt de benoeming van officieren. En is dit het geval, en is zoodanige commissie constitutioneel en oirbaar, dan is dit niet alleen bij het departement van Marine waar, maar ook bij dat van Oorlog en bij alle andere departementen van algemeen bestuur. Immers de grond, bijgebragt uit de wet van 1851, over de *vereischte geschiktheid*, is ook geldende voor de bevordering van de officieren der landmagt, en is voorzeker bij de bevordering van alle ambtenaren een eerste regel.

De heer Hugenholtz komt op zijne vroegere rede terug en beantwoordt den Minister. Het is meermalen gezegd, dat er moed toe behoort, om in de residentie de waarheid te verkondigen. Hij heeft dien moed nog en hoopt dien te behouden. Hij treedt in eene nadere ontwikkeling van het stelsel des Ministers. Hij merkt op, dat de Minister vergeet, dat de achteruitgang van het materieel gelegen is in de groote kosten der werven. Ook daartegen heeft hij Zaturdag jl. gewaarschuwd. Voorts beantwoordt hij den heer van Franck.

De heer Rochussen beantwoordt den heer Hugenholtz. Die spr. meende, dat de Marine niet in verval is en heeft zijne rede geëindigd met eene vergelijking met de April-beweging, die hij eene ondeugende politieke beweging noemde. De heer Rochussen begrijpt dat verband niet. Hij zal zich daarin niet begeven, maar meent toch, dat de April-beweging voor de Marine niet zoo ondeugend geweest is. Zoo hebben de verkiezingen, welke het gevolg van de April-beweging waren, specialiteiten van de Marine in de Kamer gebragt. Daardoor ontstond wrijving van gevoelen en men werd het eens, dat de Marine in staat van verval verkeerde. De vorige spr. beweert, dat het woord *verval* geëxploiteerd is en dat de vorige Minister daardoor is afgetreden. Dat is niet het geval geweest.

Nadat het verval geconstateerd was, en men inzag, dat men den ondergang te gemoet ging, verlangde de Kamer middelen tot herstel. Toen heeft de Minister geantwoord, dat hij geen stelsel had. Hij bespreekt de cijfers, door den heer Hugenholtz bijgebragt, en vestigt vooral de aandacht op de uitbreiding der Marine, in verband tot onze overzeesche bezittingen. Het is erkend, dat de dienst der Marine zeer onvoldoende is. Er komt geen overland-post aan, of men leest van zeeroovërijen. Zij worden dus niet genoegzaam bedwongen. Dit heeft hij juist in 1852 voorspeld en toen de noodzakelijkheid aangetoond, dat men meer stoomschepen hebben moest.

Dat had te meer kracht, omdat wat we in de Oost hebben, oude schepen zijn. Er is zelfs voor eenigen tijd eene particuliere stoomboot gehuurd, om den opperlandvoogd naar de Molukkos over te voeren. Hij vraagt het, welken indruk dit op den Oosterling moet uitoefenen? Spr. kan niet inzien, dat, zoo men nu voor de begrooting stemt, men dan eene zedelijke verpligting voor het vervolg aangaat. Al wil men geen 20 groote schepen hebben, kan men er toch wel 4, 8 of 10 noodig achten. Hij wenscht, dat de schutsluis te Purmerend worde vergroot. Hij verlangt een bruikbaar droogdok te Willemsoord en vraagt, of aan de behoefte niet zou kunnen voldaan worden door een drijvend dok, zoo als te Soerabaija.

Als hij voor deze begrooting stemt, dan acht hij zich voor het vervolg geheel vrij, om, als de finantiën het later niet gedoogen, er dan niet voor te stemmen. De minister moet in staat gesteld worden, om althans een aanvang met het herstel te maken. Hij beschouwt de zaak steeds uit het oogpunt van het belang der Overzeesche bezittingen, die de groote kracht en den rijkdom van ons land uitmaken.

De heer van Goltstein zegt, dat er bij hem eene bedenking tegen de rede des Ministers is opgekomen. Hij wenscht voor de begrooting te stemmen, maar acht zich bezwaard het denkbeeld van den Minister te omhelzen, dat het stelsel alsnu voor goed wordt gevestigd, dat de begrooting daarop gebouwd is en dat daarmede zal worden voortgegaan. Nu betoogt hij, dat de aangevraagde gelden niet in verband staan met de finantiële krachten des lands. Dan worden er toch 7½ mill. voor marine, 12 voor oorlog en 35 voor renten gevorderd, zijnde dus 55½ mill. Meer kan er door belastingen niet verkregen worden. Al het overige moet dan uit de Oost gevonden worden. Vermeerdering van belastingen is niet meer mogelijk. Integendeel. Hij vreest dus, dat het moeijelijk zijn zal op den duur zoo veel geld voor het defensiewezen te besteden.

De Min. van Buitenl. Zaken acht zich verpligt te rectificeren hetgeen door den heer Hugenholtz gezegd is nopens het gebeurde bij de optreding van den tegenwoordigen Minister. Hij acht het noodig dienaangaande eenige ophelderingen te geven, daar hij op last des Konings gemengd was in de vooraf gevoerde onderhandelingen. Wat de aftreding van den vorigen Minister van Marine aangaat, wiens aftreding als specialiteit is betreurd, daaruit kan men afmeten, wat de aftreding voor de ambtgenooten van den Minister geweest is. Men heeft gezegd, dat er moed toe noodig is, om de waarheid te verkondigen. Dat is zoo, maar er is ook zekere moed toe noodig, om over zaken te oordeelen, waarover men niet juist is ingelicht. Volgens den heer Hugenholtz zou de tegenwoordige Minister van Marine gezegd hebben, dat hij meer geld noodig had en zouden zijne ambtgenooten hem gevraagd hebben, hoe veel? Hij zou een millioen hebben verlangd en zijne ambtgenooten zouden geantwoord hebben, dat het goed was. Nu moet hij doch opmerken, dat niets daarvan gebeurd is. Toen de Koning de keus bepaald had, eene keus, die niet gemakkelijk viel, toen waren de ministers hoogst gelukkig een man als de tegenwoordige Minister van Marine te vinden en zou het een ongeluk geweest zijn, zoo zij in de noodzakelijkheid waren geweest zulk eene kundige specialiteit te verliezen. Toen zij de mogelijkheid daarvan voorzagen, moest het Ministerie ook weten, of de nieuw benoemde de denkbeelden van het Ministerie deelde.

Toen ontstond de vraag naar het stelsel des Ministers, even als de heer Thorbecke dit aan den heer Enslie gevraagd had. Daarna zijn de geldelijke resultaten van het stelsel berekend; en toen dat stelsel bekend was, toen hebben de Ministers vrijheid gevonden, om aan 's Konings wensch te voldoen, en hij voegt er bij, dat hij het Vaderland geluk wenscht met de keuze des Konings.

De heer Hugenholtz geeft te kennen, dat hij veronderstellenderwijze gesproken heeft, ook omdat dezelfde Regering de begrooting voor Marine voor 1854 en 1855 op dezelfde hoogte heeft voorgesteld. In antwoord op den heer Rochussen zegt spr., dat hij geen verband gezocht heeft tusschen de April-beweging en het *verval* der Marine. Neen, zegt spr., ik heb gezegd, dat het beide groote woorden zijn. Sedert drie jaren is de April-beweging aan de orde van den dag, en zoo is dit ook in den laatsten tijd met het woord: verval der Marine.

Spr. wijst er op, dat er eene geweldige reactie zal volgen op al dat geld uitgeven, en dat deze reactie hoogst nadeelig op de Marine zal werken. Het is geen kunst, zegt spr., om door groote woorden van zijne belangstelling in de Marine te doen blijken en het een of ander wat nuttig is te vragen, maar het geld, dat is van meer belang.

De Min. van Buitenl. Zaken doet nog uitkomen, dat het gebleken is, dat, ten gevolge van een misverstand, de heer Hugenholtz, nopens het gebeurde bij de optreding van den Minister van Marine, op veronderstellingen is afgegaan, en dat hij dus een geheel verkeerden blik in dat gebeurde heeft geslagen.

De Minister constateert dit, omdat door de hoorders wel eens geloofd wordt, dat, als een lid der Kamer veronderstellender wijze spreekt, hij er dan wel meer van weet, maar dat de bescheidenheid hem weerhoudt het te zeggen.

De verdere discussien worden verdaagd tot morgen ochtend ten 11 ure.

Tot dien tijd wordt de vergadering gescheiden.

In den loop der zitting is ingekomen eene Koninklijke boodschap, ten geleide van een ontwerp van wet, houdende bepalingen op de loodsdienst der zeeschepen. Drukken, ronddeelen en verzending naar de afdeelingen.

Ook heeft de Comm. van Rapp. verslag uitgebragt over het wetsontwerp betrekkelijk de vermindering van regten op de granen en andere levensmiddelen. De dag ter behandeling van dit ontwerp zal nader worden bepaald.

Zitting van Dingsdag 4 December.

Aan de orde van den dag is de voortzetting der beraadslagingen over hoofdstuk VIII (Departement van Marine) der Staatsbegrooting voor 1856.

De heer Mackay komt op tegen de voorstelling van den heer Hugenholtz, alsof de Kamer onder den indruk verkeerde van een woord, dat verleden jaar voor het eerst gebezigd zou zijn, en dat men nu maar alles wilde toestaan. Neen, zegt Spr., het verval der Marine kan men reeds lezen in het rapport der commissie van 1852. Toen is reeds gezegd, dat wij eigenlijk geene Marine meer hadden. Spr had verwacht, dat er meerdere discussien over het stelsel zelf gevoerd zouden worden.

Het door den heer Storm van 's Gravesande voorgestane stelsel komt daarop neder, om in de Oost groote en in Nederland eenige kleine schepen te hebben, om de Zuiderzee te verdedigen; zoo men nu dat stelsel wil, dan acht Spr. dit zeer eenvoudig, en leidende tot eene zeer goedkoope Marine. — Spreker protesteert tegen de door den heer Hugenholtz gebezigde uitdrukking over de April-beweging, en het verband, dat die Spreker vond in die beweging en het nu vooropgezette *verval* der Marine. Men zou datzelfde ook kunnen toepassen, zegt Spr., op de leus: *bezuiniging door vereenvoudiging*; dat was ook eerst een algemeen woord, en is naderhand gebleken te zijn eene ondeugende politieke beweging.

Ook voerde men aan, dat men door de tegenwoordige begrooting goed te keuren zich voor het vervolg zou binden. Spr. ontkent dit: in het nu voorgedragen stelsel kan verandering in de uitvoering, in verband met onze finantiële krachten, worden gemaakt. Als hij nu deze begrooting aanneemt, dan zegt hij daarmede volstrekt niet, dat hij in het volgend jaar dezelfde som zal toestaan. Maar zoo er geld is, dan moet men ook hechten aan de waardigheid van Nederland tegenover de vreemde mogendheden, hetgeen men noemt de handhaving der waardigheid van de Nederlandsche vlag.

De Minister van Marine beantwoordt de gisteren gemaakte bedenkingen. In antwoord op den heer Storm van 's Gravesande, die zeide, dat het voor de verdediging onzer kolonien noodig was, dat daar de schepen aanwezig zijn, zegt Z. Exc., dat als men die magt geheel in de Oost-Indiën wil vereenigen, men dan daar een etablissement moet hebben, maar hij doet bovendien opmerken, dat de schepen daar aan meer bederf onderhevig zijn dan hier te lande. De Minister acht het beter, om, bij vermoeden van oorlog in de Oost-Indiën goed bewapende schepen derwaarts te zenden. Wat de binnenlandsche defensie betreft, zegt de Minister, dat voor de verdediging der Zuiderzee en Durgerdam blokschepen en kanonneerbooten bestemd zijn; maar de fregatten moeten dienen voor de stelling van den Helder en Texel. Z. Ex. vraagt ook aan den heer van 's Gravezande, of het wel zoo zeker is, dat het fort op den Hors wel zal tot stand komen.

Hij betwijfelt het voorts, of het mogelijk zal zijn den vijand alleen met de batterijen aan de kust en zonder groote schepen, tegen te houden. Maar de Minister is bereid het getal groote schepen, in het stelsel opgenomen, te verminderen, zoodra de Commissie voor het defensiewezen verklaart, dat een minder getal groote schepen voor de verdediging voldoende is; dan is hij voor zijne verantwoordelijkheid gedekt. Hij beaamt overigens de wenschelijkheid van de uitbreiding van het korps mariniers; maar het gebrek aan vrijwilligers belemmert dit zeer.

Wat de aanmerking van den heer Dullert betreft, over de verstrekking van het stoomschip *de Soembing* aan het Departement van Koloniën, herinnert Z. Exc. den bekenden loop der zaak. Hij heeft eenvoudig overwogen, wat in het belang van den Staat het meest doelmatig was. Hij verwijst overigens naar hetgeen daaromtrent in de Mem. v. Beantw. gezegd wordt. De twee schroefkorvetten voor den Keizer van Japan, worden geheel buiten het Departement van Marine gebouwd. De bemanning van de *Soembing* kan tijdelijk en vrijwillig op dien bodem verblijven; zij heeft daartoe verlof bekomen en geniet dan geene soldij van Nederland.

Wat de eerste en tweede vragen van den heer Thorbecke aangaat, daaromtrent refereert de Minister zich aan het opgemerkte in de Mem. v. beantw. Wat het door dien Spreker ter sprake gebragte punt betreft, namelijk de commissie van inlichting bij de bevordering van zee-officieren, zegt Z.Exc., dat het Depart. van Marine niet met andere departementen is te vergelijken; de Min. wijst op het verspreid dienen en de veelvuldige verplaatsingen der officieren van de zeemagt. Het Departement van Oorlog bijv. heeft voor elk wapen een inspecteur, die bij bevordering der officieren geraadpleegd wordt, en dat is niet zoo bij het Depart. van Marine.

De Min. van Kolonien geeft eenige inlichtingen nopens het gebeurde met het stoomschip *de Soembing*. Hij zou niet willen, dat de zaak beschouwd wierd als eene daad, die niet in het belang van het land ware. Z. Exc. geeft de feitelijke geschiedenis der zaak op, gelijk die reeds in de stukken is uiteengezet. Hij herinnert, dat onze relatien met Japan steeds door de tusschenkomst van het Oost-Indisch bestuur en het Depart. van Koloniën worden onderhouden. Hij vertrouwt, dat daarin verandering zal komen, en dat de behandeling der zaken met Japan op het Depart. van Buitenlandsche Zaken zal overgaan, als daartoe behoorende. Het Rijk van Japan wenschte zeer bekend gemaakt te worden met de nieuwere uitvinding van den scheepsbouw; het aanwezen van een stoomschip in Japan heeft er toe bijgedragen, om het verlangen des Keizers kenbaar te maken om dat schip te bezitten.

En daar de Regering nu wist, dat andere regeringen blijken van welwillendheid aan den Keizer van Japan gaven, zoo meende ook zij een stap te moeten doen, om in het betoonen onzer welwillendheid niet achterlijk te blijven en daardoor zijn onze betrekkingen met dat land op een niet minder goeden voet onderhouden. De Japansche Regering had aanzoek gedaan om in het bezit van eenige schepen te komen, en *de Soembing* nu was zoo geliefkoosd in Japan, dat men geen aangenamer geschenk kon gedaan hebben. In het werkelijk belang dus van den Staat, moest de Regering wikken en wegen wat het zwaarste was.

Dit gaf nu aanleiding om deze zaak ernstig met den Minister van Marine te bespreken. Er waren toen in Oost-Indie 12 stoomschepen, terwijl er vroeger slechts 10 waren. Eerst later heeft hij vernomen dat die schepen niet zeer vlot waren en dat velen gerepareerd moesten worden. Ook over de wijze van overdragt heeft hij met gen. Minister gesproken. De Minister stelt op den voorgrond, dat het Departement van Kolonien, wat er ook later mogt worden bepaald, belast is met het beheer der koloniale geldmiddelen.

De Minister was dus ten deze volkomen bevoegd. Hij merkte op, dat dit stoomschip niet viel onder het bereik der wet van 1853 en dat het niet verstrekt kon worden. Z. Exc. zal zich hierover nu niet uitlaten, maar hij moet er op wijzen, dat het belang van het Rijk het geven van het geschenk noodzakelijk maakte. Het departement van Kolonien heeft zich bereid verklaard om de getaxeerde waarde van het schip aan het depart. van Marine terug te geven. Langs dien weg, zal de Min. van dat departement in de gelegenheid zijn, om het gemis van *de Soembing* aan te vullen. Ook zeide men, dat die overname was eene bedekte vermindering van het koloniaal batig slot, maar de Min. antwoordt, dat dit ook omtrent andere verstrekkingen aan het Depart. van Kolonien, kan gezegd worden.

In allen gevalle doet de Minister opmerken, dat er geen tijd te verliezen was, en hij tracht te betoogen, dat deze zaak behartigd is, zoo als dit met het belang en de waardigheid van Nederland overeenkwam. Z. Exc. weerlegt de bewering omtrent de waarde van het bedoelde schip. De Minister wijst ook op de Oostersche manier, om wederzijdsche geschenken te geven; hij weet nu nog niet wat de Keizer van Japan zal doen, maar hij merkt op, dat men hierop meer op het algemeen belang moest letten.

De heer Dullert zegt zeer weinig geleerd te hebben uit de gegeven antwoorden over het gebeurde met de Soembing. Al zijne bezwaren blijven bestaan. Misschien kan de afstand zelve van het schip, in het belang van het land, verdedigd worden, maar dit is hier de quaestie niet; spr. heeft bestreden de wijze, waarop die afstand heeft plaats gehad. De Minister mogt het schip niet verstrekken aan den Minister

Kolonien, en deze mogt niet beschikken over gelden de koloniale kas. Men had aan de Kamer verlof moeten gen, om een deel van 's lands vloot aan eene vreemde vriendheid ten geschenke te geven.

De heer THORBECKE komt terug op zijne gisteren aangevoerde punten, waarop de Minister of niets, of geheel voldoende geantwoord heeft. De Minister verwijst naar de van Beantw., maar dat stuk is aan de Kamer bekend. Spreker komt terug op het verband tusschen het door hem besproken besluit van 1855 en de ministeriële verantwoordelijkheid. Hij meent gisteren betoogd te hebben, dat door het besluit de ministeriële verantwoordelijkheid is verzwakt; niets verzwakt het Koningschap meer, zegt Spr., dan verzwakking van het beginsel der minist. verantw.

De heer VAN GOLTSTEIN komt mede terug op het gisteren door hem aangevoerde. In de eerste plaats is zijne aanmerking niet beantwoord, dat de uitgaven voor de Marine niet in verhouding staan tot onze financiële krachten. — In de tweede plaats komt hij terug op zijne aanmerking, dat de uitgaven te hoog zijn in verband tot het stelsel zelf. De Minister heeft zich, bij de beantwoording hiervan, eenigzins los gemaakt van zijn stelsel en zich afhankelijk gesteld van de beslissing van het comité van defensie. Hij meent, dat men te veel hecht aan de verdediging van den Helder, terwijl de zeekusten aan de landzijde toch overal open blijven.

De heer STORM VAN 'S GRAVESANDE beantwoordt het aangevoerde door den heer Mackay en den Minister. Hij releveert vooral dit punt, dat de verklaring des Ministers, „dat, als het comité van defensie zegt, dat er minder groote schepen noodig zijn, alsdan het getal verminderd zal kunnen worden," dat deze verklaring zijn vertrouwen op het stelsel des Ministers zeer geschokt heeft. Het blijkt nu ook, dat het getal van 12 fregatten uit de lucht gegrepen is. Hij houdt vol, dat, door de aanneming der begrooting, eene zedelijke verpligting geboren wordt, om in het stelsel voort te gaan.

De heer VAN BOSSE geeft te kennen, dat hij tegen het hoofdstuk stemmen zal; de eerste reden, die hem daartoe noopt, is deze, dat de begrooting het onwederlegbaar bewijs oplevert, dat het hoofdstuk voor Marine jaarlijks zal klimmen, en dat het niet weder tot een lager cijfer zal afdalen, zelfs dan niet, wanneer het voorgenomen stelsel ten uitvoer gelegd zal worden. Reeds nu blijkt het hem dat voor de gewone dienst der Marine 3 à 4 ton meer wordt gevorderd. Breidt men de Marine nu uit, bouwt men een groot getal schepen aan, dan zullen later de kosten van onderhoud natuurlijk stijgen.

Bij den hoogen prijs der materialen is het dan te voorzien dat het cijfer steeds zal verhoogd worden. Van lieverlede zal het bedrag der gewone uitgaven jaarlijks klimmen en de vermindering der buitengewone uitgaven zal niet groot zijn. Eene tweede reden, waarom hij tegen het hoofdstuk stemt, is gelegen in het gebeurde met het stoomschip de *Soembing*. Hij herinnert toch de discussien, die over de wetten nopens de verstrekkingen zijn gehouden. Tot twee malen toe werd die wet afgewezen, omdat de Kamer, naar aanleiding van een vroeger voorval, waarborgen wenschte te nemen, dat men den eigendom van den Staat niet zou kunnen vervreemden.

Nu heeft men een stoomschip ten geschenke gegeven, hetgeen hij eene stellige overtreding der bestaande wet acht. De Minister van Marine wist dat de afstand geschiedde met het doel om het schip ten geschenke te geven. Het Departement van Kolonien is in de zaak geheel tusschen geschoven. Het stelsel, waarop men zich grondt, dat de Koning het opperbestuur over de Kolonien heeft, zoodat over de koloniale geldmiddelen kan worden beschikt, — dat stelsel heeft onze financien vroeger ten gronde gerigt. Bij eene vroegere gelegenheid werd door eene bijzondere commissie aangewezen waartoe zoodanig stelsel moet leiden. Het heeft hem leed gedaan dergelijke redenering in 1855 nog te moeten hooren.

De Minister van Koloniën is in strijd met zijne eigene antecedenten. Ging het gevoelen van den Minister op, dan had hij vroeger ook de overeenkomst met de Nederl. Handelmaatschappij niet aan de wettelijke bekrachtiging moeten onderwerpen. Wat aangaat de vraag, of het geschenk heeft plaats gehad in het belang van het land, hij zal daarover niet uitweiden, maar hij kan in dat opzigt niet zoo ver gaan als de heer Dullert. Het voorbeeld, gisteren door dien heer bijgebragt, nopens de zonderlinge aanvragen uit Japan, zou hij met andere pikante voorbeelden kunnen aanvullen.

Naar zijn oordeel zal men in Japan aan een enkel stoomschip weinig hebben en bij de minste schade, die het schip mogt lijden, zal men er geen gebruik meer van kunnen maken. Hij moet meer bewijzen hebben, dan tot nu toe bijgebragt zijn, om zich te overtuigen dat de betrekkingen met Japan zoo groot zijn, dat 's lands belang een zoodanig geschenk vorderde. Hij wil dat punt echter in het midden laten, want zijn voornaam bezwaar ligt in de quaestie van den vorm.

De heer VAN DER LINDEN verklaart zich mede tegen het hoofdstuk. Zijn eerste bezwaar is gelegen in de inrigting dezer begrooting. Hij meent toch dat daarop niet gebragt is al hetgeen er op moest voorkomen. Alle uitgaven, die in Oost-Indie voor onze Marine worden gedaan, moesten op de begrooting worden geplaatst. Doet men dit niet, dan zal men nooit een goed overzigt van ons zeewezen verkrijgen. Zoolang ook in dit opzigt niet alles op de begrooting wordt gebragt, zal hij tegen het hoofdstuk stemmen.

Zijne tweede bedenking ontleent hij aan het stelsel. Toen in het midden van dit jaar de begrooting voor Marine werd behandeld, werd door den Minister verklaard dat het stelsel buiten beraadslaging kon blijven, dat men zich door de goedkeuring der begrooting aan het stelsel niet bond, en dat de begrooting voor 1855 alleen zou dienen, om zich het meest noodige te verschaffen. Nu is de vraag ontstaan, hoe het nu met het stelsel is. Heeft men er een aangenomen; volgt men het op; zijn we nog vrij, om het te beoordeelen; of zal de Kamer er aan gebonden zijn als zij deze begrooting aanneemt?

Nu heeft de Minister heden morgen een terugtred gedaan op het stelsel, dat hij voorstaat, door te zeggen, dat hij door het comité van defensie nader zou doen onderzoeken, of er ook minder groote schepen gevorderd werden. Het schijnt dus dat de Minister noch zich zelf noch de Kamer aan het stelsel wil binden; ja, dat de Minister nog geen vast stelsel heeft. Die aan den dag gelegde onzekerheid levert hem eene reden te meer op, om niet zoo vele millioenen te geven. — Ten derde behandelt Spr. de zaak van *de Soembing*. Hij wenscht nog nadere inlichtingen te verkrijgen nopens de twee stoomkorvetten, die nog voor Japan gebouwd worden.

Geschiedt dit voor rekening van den Keizer van dat land, of zullen die vaartuigen later ook ten geschenke worden gegeven? Wat de zaak zelve aangaat, blijkt het uit de gewisselde stukken duidelijk, dat zij niet was van kolonialen aard, maar eene daad van het Ministerie en dat de Regering met dat geschenk een doel op het oog had. Dat doel was, zooals door den Minister van Kolonien werd verzekerd, om onze betrekkingen met Japan op goeden voet te houden: maar Spr. merkt op dat dezelfde Minister nog den 24 Sept. jl. de verzekering gegeven heeft, dat ons alle voordeelen door de Japansche Regering werden toegekend.

Maar al ware het doel onbetwistbaar goed, dan moet Spr. toch zijne bevreemding betuigen, dat de Minister van Kolonien gezegd heeft dat hij zich niet zou verdiepen in de vraag: of hier in strijd met de wet is gehandeld. Spr. gelooft dat dit wel degelijk het geval is, het kan nooit in de bedoeling van de wet op de verstrekkingen gelegen hebben, dat er een schip uit de vloot zou worden genomen, om aan den Keizer van Japan ten geschenke te geven; terwijl daarbij nog in aanmerking komt dat men dit doet op een oogenblik, dat men klaagt over den staat van verval der Marine en men gelden tot hare opbeuring vraagt. De Minister van Kolonien had zich wel in de zaak moeten verdiepen en aantoonen, dat de handeling niet in strijd is met de wet. Zoo goed als men een schip wegschenkt, kan men dit met meer schepen en met de geheele vloot doen. Hij houdt dus vol, dat de gepleegde daad in strijd is met de wet.

De heer GROEN VAN PRINSTERER meent een paar punten te moeten behandelen, waartoe de gehouden discussien hem stoffe geven. In de eerste plaats over de Ministeriële verantwoordelijkheid, in verband met het besluit nopens de bevordering van officieren. Hij moet bekennen dat het antwoord des Ministers, aan den heer Thorbecke gegeven, betrekkelijk dat besluit, ook hem in geenen deele overtuigd heeft.

Hij kan het begrijpen dat men het wenschelijk acht, dat men een comité van defensie benoeme, ten einde alle mogelijk licht te verkrijgen en alle wisselvalligheid in het te volgen stelsel te voorkomen; maar eene commissie, om den Minister voor te lichten over de benoeming of bevordering van officieren, komt, naar zijne meening, weinig met de ministeriële verantwoordelijkheid overeen. Hij kan zich zelfs vereenigen met de woorden, door den heer Thorbecke daaromtrent gebezigd, dat namelijk het Koningschap regeert door de ministeriële verantwoordelijkheid en dat het Koningschap wordt verzwakt, als op den eisch der ministeriële verantwoordelijkheid niet wordt gelet. Hij voegt er bij dat een krachtig Koningschap in een constitutioneel gouvernement niet mogelijk en ondenkbaar is, zonder verantwoordelijk Ministerie.

Hij past dat ook toe op de woorden, gisteren door den Minister van Buitenl. Zaken gesproken. De Ministers hebben aan den tegenwoordigen Minister van Marine vóór zijne optreding gevraagd of hij een stelsel had, en toen deze daarop een toestemmend antwoord gaf, verheugden de Ministers zich een ambtgenoot te hebben gevonden. Nu meent Spr. dat men bij de vraag, of de nieuwe Minister een stelsel had, ook eene andere vraag had moeten voegen, nam. welk stelsel. Naar zijn oordeel moest het stelsel, hetzij van den Minister van Oorlog, hetzij dat van Marine, door het comité van defensie zijn goedgekeurd, maar daarna moest het aan den raad van Ministers zijn onderworpen, die zich daarvan niet moet kunnen aftrekken. Immers bij de beschouwing van dergelijke vraagstukken over de defensie komen ook gewigtige politieke punten te pas. Het komt Spr. voor dat vooral bij dit Ministerie de strekking bestaat om zich als Ministerie los te maken en veel te laten op de verantwoordelijkheid van een enkel Minister, het hoofd van het Departement. Daardoor wordt het eigenlijk denkbeeld van Regering weggecijferd. De Kamer ontmoet dan telkens maar een Minister, waarachter een hoofdambtenaar in de bureaux wordt aangetroffen.

Hij moet opmerken dat men sedert 1848 in dat opzigt, in plaats van vooruitgegaan, achteruitgegaan is. Voor 1848 had men meer begrip van soortgelijke kabinetsquestien dan nu. Er bestond meer gemeenschappelijk overleg tusschen de Ministers. Hij wijst daarop, omdat de wensch naar een verantwoordelijk Ministerie, zoowel voor als na 1848, door allen gedeeld werd, die beweren een waarlijk constitutioneel gouvernement hier te lande te verlangen.

Wat het gebeurde met *de Soembing* aangaat, komt het hem voor dat het O. I. beheer zekere vrijheid en latitude moet hebben om aan de Oostersche vorsten geschenken te geven, als dit voor de dienst der kolonien of het belang des lands wenschelijk is. Hij acht het doelmatig dat de aanhangige begrooting worde goedgekeurd. Hij zal zich daarvan niet terug laten houden door het aangenomen stelsel. Immers de Minister heeft duidelijk verklaard dat, zoo de leden voor het hoofdstuk stemmen, zij zich niet aan het stelsel binden. Zoo de begrooting wierd verworpen, dan zou de Kamer dit zonderling schouwspel opleveren, dat zij in het vorige jaar eene begrooting afkeurde, omdat er geen stelsel was en het dit jaar weder deed, omdat er wel een stelsel, hoedanig dan ook, is aangenomen.

De heer v. NISPEN moet bekennen, dat in den laatsten tijd geen zaak een zoo pijnlijken indruk op hem gemaakt heeft dan die van *de Soembing*. Hij deelt daaromtrent het gevoelen van vorige sprekers. Geen lid der Kamer heeft er ooit aan gedacht, dat bij de bestaande wet nopens de verstrekkingen zoo iets kon gebeuren. Hij wil niet onderzoeken of het belang van den Staat het doel van het geschenk medebragt en of het Departement van Kolonien daartoe kon overgaan; maar alleen, of het gebeurde zoowel met den inhoud als met de geschiedenis der wet over de verstrekkingen is overeen te brengen.

Het is zijne overtuiging, dat de Minister van Marine daartoe niet geregtigd was, en dat er geene reden bestond, om daartoe over te gaan op een oogenblik dat men klaagt, dat in de dienst van Indie niet kan worden voorzien, dat men aan de behoefte van een volgend jaar niet kan voldoen. Hij neemt echter gaarne aan dat hier met de beste bedoelingen is gehandeld, maar ook daarmede mag de wet niet worden overtreden. Dat levert hem geene reden op, het hoofdstuk af te stemmen.

Hoeveel leedwezen hij toch over de zaak gevoelt, heeft hij de innige overtuiging, dat hier ter goeder trouw is gehandeld. Levert hem dit dus geen grond tot afstemming op, het hoofdstuk zelf biedt hem daartoe ook geen grond aan. Het is hem toch toegeschenen, dat één punt vaststaat, n. l. dat we meer schepen noodig hebben. Hij laat het getal der schepen geheel in het midden, maar welk stelsel men ook aanneme, aan een grooter getal schepen bestaat behoefte. Ook in de soort van schepen moet verandering worden gebragt. De nieuwe moeten naar de vorderingen der wetenschap worden ingerigt.

Er zijn dus ook voor de volgende dienst aanzienlijke sommen noodig. Hij acht het doelmatig dat we eene goede vloot bezitten tot bescherming van den Vaderlandschen bodem, tot verdediging der kolonien en in het belang van handel en scheepvaart. Vraagt hij zich nu, met de hand op het hart af, of het hem vrij staat de aangevraagde gelden te weigeren, dan antwoordt hij: neen. Hij onderzoekt niet hoeveel schepen wij hebben moeten, maar hij gelooft dat, als de finantiën het gedoogen, men zich ook in vredestijd moet aanschaffen wat tot 's lands verdediging kan gevorderd worden.

Hij erkent wel dat men op den duur zulke aanzienlijke middelen voor het defensiewezen van den Staat niet verleenen kan, maar hij heeft toch eene reden te meer om thans voor de begrooting te stemmen. Hij vindt toch den politieken horizont niet zoo klaar en helder. Hij merkt daar integendeel veel donkere wolken op en dan bestaat er des te meer grond om toe te staan, wat tot verdediging van den vaderlandschen bodem zou kunnen gevorderd worden.

De MINISTER VAN MARINE weêrlegt de opvatting van den heer Storm van 's Gravesande, alsof hij zijn stelsel zou laten varen; verre van daar, hij heeft alleen gezegd, dat als het comité van defensie bewees, dat de kustverdediging van den Helder door kustbatterijen of forten voldoende kan geschieden, en wanneer de Regering zich daarmede vereenigde, dat hij dan bereid was om het getal groote schepen te verminderen. Maar daardoor wijkt hij volstrekt van zijn stelsel niet af.

De MINISTER VAN KOLONIEN komt terug op de zaak van den afstand van *de Soembing*. Het is eene daad van beheer, waartoe de tusschenkomst van het Indisch bestuur noodig was. Z. Exc. heeft niets willen ontwijken; hij meent nog, dat de zaak is behandeld overeenkomstig de wet. Het feit is, dat de regering gehandeld heeft in het waarachtig belang van het Rijk, en van daar dan ook, dat de heer van Nispen teregt gezegd heeft dat er hier quaestie is van eene bill van indemniteit. De Minister drukt er vooral op, dat de heer Dullert gezegd heeft, dat de afstand in het belang van het Rijk had plaats gehad, en dat de heer van Bosse zeide, dat, naar streng regt, de handeling der Regering niet afgekeurd kan worden. Welnu, zegt Z. Exc., als zij, die de wijze van afstand zoo zeer bestrijden, dit zelve erkennen, dan zal men de regering toch moeten vrijspreken van eene min goede handeling. De daad geschiedde ter bevordering van de welwillende stemming van Japan en ter bevordering der relatien met dat Rijk. Er is aan ons, zegt Z. Exc., behalve den bouw van 2 korvetten, nog opgedragen het leveren, tegen betaling, van velerlei zaken met den scheepsbouw in verband staande. Daaruit zal vermeerdering van betrekkingen en dus ook vermeerdering van industrie het gevolg zijn.

De heer v. BOSSE bespreekt nader de zaak van *de Soembing* uit het oogpunt van een goed financieel beheer; en hij merkt op de verdediging des Ministers nog op, dat, hoewel hij gezegd heeft, dat naar strikt regt de handeling misschien kon aangaan, hij er echter bijvoegt, dat al wat niet met de strafwet in strijd is, daarom nog niet geoorloofd is.

De heer DULLERT komt op tegen het beweren des Ministers, dat hij erkend zou hebben, dat de bedoelde zaak in het belang van het land zoude zijn. Hij heeft het door hem gesprokene voor zich, en daaruit blijkt, dat hij gezegd heeft, zich niet in de mérites der zaak te willen verdiepen; en aan het slot zijner rede van heden morgen, heeft hij herhaald, dat, naar zijn inzien, de handeling in strijd was met de wet.

Den heer VAN HOËVELL komt het voor, dat de Minister zich vasthoudt aan een strooharm en dat hij grijpt wat hij grijpen kan. Zoo even heeft de Minister twee bestrijders als verdedigers willen doen voorkomen. Hij heeft geen stem gehoord, die de daad des Ministers heeft verdedigd, zelfs niet eens de heer Groen, voor wat den vorm betreft. Zelfs sprekers, die over dit punt niet gesproken hebben, hebben indirect de handeling afgekeurd. De heer Rochussen heeft b. v. gisteren gezegd, dat er gebrek aan stoomboten was ter wering van de zeerooverij in de Indische wateren, en dat de Gouverneur-Generaal met een particulier schip naar de Molukkos moest gaan, omdat er geen Rijks-stoomschip aanwezig was. Hij gelooft dat uit deze discussie blijkt, dat er gehandeld is in strijd met de bedoeling der wet. Hij is opgestaan om dit te constateren.

De heer VAN DER LINDEN komt mede op hetzelfde punt terug. Hij vraagt niet of de Minister van Kolonien meent zich niet te moeten verdiepen in de questie of de wet op de verstrekkingen ten deze van toepassing was, maar hij zegt alleen, dat z. i. de handeling zelfs in strijd is met de

wet. Hij vraagt nogmaals inlichtingen omtrent de twee stoomkorvetten, die mede door den keizer van Japan besteld zijn. Hij constateert ook, dat er niemand was die de daad der Regering, al ware het zelfs met een half woord, heeft goedgekeurd.

De heer L. D. STORM wil niet geacht worden, door te zwijgen, aan den Minister eene bill van indemniteit te verleenen. Hij heeft geen woord gehoord dat tot vergoêlijking der handeling kan strekken. Hij heeft ook geen woord gehoord over het hooge Staatsbelang, dat met dit geschenk in verband staat. Indien de vriendschap zoo moet gekocht worden, dat God dan onze Marine beware. Wat zal er gebeuren, als de Keizer van Frankrijk bv. op dergelijke wijze onze vriendschap op de proef stelde? dan zou onze geheele vloot wel noodig zijn.

De MINISTER VAN KOLONIEN geeft nog eenige nadere inlichtingen. Hij heeft reeds gezegd, dat de twee korvetten voor Japan op particuliere werven worden gebouwd; en hij toont nader de reden aan, waarom de vermeerdering onzer betrekkingen met Japan ook uitbreiding van industrie ten gevolge zal hebben. In antwoord op het gezegde van den heer van Hoëvell, dat de Minister zich aan een strohalm vasthoudt, zegt Z. Exc., dat, waar hij zich ooit aan zal vasthouden, waarop hij ook zal leunen, dat hij nooit zal rekenen op den steun van dien spreker.

De algemeene beraadslagingen worden daarna gesloten.

Nadat de algemeene beraadslagingen waren gesloten, is tot de discussie over de afdeelingen overgegaan; waarvan hier een overzigt volgt.

EERSTE AFDEELING. (*Kosten der administratie.*) Art. 2. (Bezoldigingen.) — De heer HUGENHOLTZ spreekt over de vermeerdering der uitgaven met het tractement van een hoofd-ingenieur, directeur van den scheepsbouw, tegen *f* 3600, met *f* 500 daarenboven voor de bureaukosten. — De MINISTER verdedigt dit uit het oogpunt van de noodzakelijkheid; het is geschied met het doel, om, bij den bouw en de inrigting der schepen, eenheid te bevorderen.

Art. 2 wordt daarop *aangenomen*, alsmede art. 3—7.

TWEEDE AFDEELING. (*Kosten niet behoorende tot de Marine-aangelegenheden.*) Art. 8 *goedgekeurd.*

Art. 9. (*Kosten der betonning en bebakening* enz.) De heer WESTERHOFF behandelt het punt in § 13 der gewisselde stukken voorkomende; over het al of niet bestaan van het bosch van Watum als merk voor de scheepvaart op den Eems-stroom. Hij licht de gemaakte aanmerkingen deswege toe. De Minister verklaart dat het bosch van Watum bestaat en nog in orde is, terwijl hij tevens verklaart dat er nog een ander geschikt havenwerk is.

Art. 9 wordt daarop goedgekeurd.

Art. 10 (*Dienst der quarantainen*). — De heer WESTERHOFF dringt aan op het vaststellen van wettelijke maatregelen tegen de overtreding van de quarantaine. Hij vraagt of bij het Departement van Marine aan zoodanige wettelijke bepalingen gedacht wordt. Alles rust te dien aanzien nog op eene oude publicatie van de Bataafsche Republiek van 1805 en op bestaande algemeene bepalingen nopens de wering van besmettelijke ziekten. De MINISTER antwoordt dat de wet nopens de quarantaine grootendeels bij het Departement van Binn. Zaken te huis behoort. Hij is echter van de noodzakelijkheid van dergelijke wet overtuigd. Reeds zijn er tusschen de beide Departementen onderhandelingen daarover geopend. Hij zal zich beijveren de afdoening daarvan te bevorderen.

Artt. 10 en 11 worden daarop *goedgekeurd*

DERDE AFDEELING (*Materieel der Zeemagt*). De heer DELPRAT dringt aan op eene betere comptabiliteit op de werven en het vaststellen van goede voorschriften deswege. Voorts bespreekt hij de questie wegens den aanbouw van schepen op particuliere werven, in verband met hetgeen daarover in de gewisselde stukken voorkomt. Hij keurt de benoeming van een directeur voor den scheepsbouw goed. — De MINISTER geeft aan den vorigen Spr. eenige nadere inlichting. — De heer HUGENHOLTZ handelt over het drooge dok te Willemsoord, waaraan, naar zijn oordeel, nu reeds veel geld nutteloos is ten koste gelegd. Nu bestaat er een nieuw plan, dat anderhalf millioen zal vorderen. Hij vraagt of de Minister te dien aanzien reeds een besluit genomen heeft, en of er geen mogelijkheid bestaan zou te Willemsoord een goed drijvend droog dok te verkrijgen. — De heer STORM VAN 'S GRAVESANDE ondersteunt die vraag en wenscht te weten, of het voornemen nog bestaat, om aan het bedoelde dok iets verder te doen, hetgeen hij nutteloos zou achten. — De MINISTER verzoekt op de vragen nopens het drooge dok thans niet te antwoorden. Ook hij heeft sedert lang de vrees gekoesterd, dat er met die palliatieven nooit iets goeds te verkrijgen is. Als een of ander plan nopens het drooge dok of het drijvend droog dok tot rijpheid mogt komen, dan zal hij daartoe eene afzonderlijke voordragt aanbieden, maar hij wenscht zich daarover nog niet uit te laten.

De artt. 12—15 worden daarop *goedgekeurd.*

VIERDE AFDEELING. (*Personeel der zeemagt*). Artt. 16—19. — *Goedgekeurd.*

Art. 20. (*Kosten der actieve zeemagt.*) De heer ROCHUSSEN beveelt den Minister aan om met zijn ambtgenoot voor de kolonien in overleg te treden tot het daarstellen van een doelmatig verband in de actieve dienst tusschen de kolonien en het moederland, ook wat het financiële betreft. — De MINISTER antwoordt, dat hij dien wensch ten volle kan beamen, en als het mogelijk is zal hij zich beijveren, die zaak in behoorlijke orde te brengen.

Artt. 20. — 22 zijn daarop *goedgekeurd.*

Art. 23 (*Opleiding der adelborsten voor 's Rijks zeedienst*). — De heer HUGENHOLTZ meent dat er leemten bestaan in de opleiding op het wachtschip aan het Nieuwe Diep. Hij gelooft dat de inrigting niet geheel aan het doel beantwoordt en dat de theorie wat te veel op den achtergrond wordt geschoven.

De MINISTER merkt op, dat men moeijelijk op geruchten kan afgaan. Hij prijst de inrigting. De jongelieden moeten zich daar practisch oefenen, om zich met een oorlogsschip te vereenzelvigen; zij moeten daar manoeuvres leeren en zich ook aan ontberingen weten te gewennen. Vroeger werden de jongelieden te veel vertroeteld, niet alleen te Breda, maar ook te Medemblik. Nu krijgen zij eene ware zeemansopleiding. De Minister spreekt daarover met warmte en noodigt de leden uit, het etablissement te bezoeken, om zich van de goede practische inrigting te overtuigen, terwijl ook voor de theorie behoorlijk zorg wordt gedragen.

De heer DELPRAT meent dat de wetenschappelijke opleiding aan het Nieuwe Diep veel minder goed zal zijn dan te Breda. Dat kan wel het geval zijn voor ondergeschikte betrekkingen, maar niet voor de hoogere, die later geroepen worden met klem en waardigheid een oorlogschip te commanderen. Hij merkt op, dat men in andere landen zich juist bezig houdt, met de theoretische kennis uit te breiden. Hij kan het niet toegeven, dat de kadetten te Breda worden gekoesterd, maar zij worden daar fatsoenlijk behandeld. Voorts wijst hij er op, dat bij de laatste inspectie de kweekelingen, die te Breda waren opgeleid, getoond hebben ook in het practische aan de vereischten te voldoen.

De heer HUGENHOLTZ dringt er ook nader op aan, dat in den tegenwoordigen tijd het zeer veel op de wetenschappelijke opleiding der zee-officieren aankomt: hij wil de beide uitersten conciliëren. Hij wenschte de opleiding, zoo als die nu plaats heeft, te laten, maar als er jongelui onder zijn, die veel aanleg hebben, dan verlangt hij, dat men hen niet langer aan eene meer bepaalde wetenschappelijke opleiding onttrekt, en hen dus beter dan nu in staat stelle om eene zoodanige opleiding te ontvangen.

De MIN. VAN MARINE antwoordt nader, dat de theoretische lessen aan de inrigting van het Nieuwe Diep, voldoende behartigd worden.

Art. 23 wordt daarna *aangenomen.*

Vervolgens worden *aangenomen* AFDEELING V (verschillende uitgaven); AFD. VI (pensioenen, enz.); en AFD. VII (onvoorziene uitgaven).

Daarna wordt het geheele hoofdstuk in stemming gebragt en *aangenomen* met 38 tegen 24 stemmen.

Tegen de heeren: Blaupot ten Cate, van der Veen, Storm van 's Gravesande, ter Bruggen Hugenholtz, Zijlker, van Zuijlen van Nijevelt, Hoynck van Papendrecht, de Limpens, van Hoëvell, Thorbecke, Hengst, Anemaat, Jespers, de Poorter, Dullert, Beens, L. D. Storm, Botz, Westerhoff, van der Linden, de Lom de Berg, Strens, van Bosse en Reinders.

De zitting wordt daarna gescheiden tot morgen.

De afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten Generaal hebben zich heden vóór den aanvang der zitting bezig gehouden met het onderzoeken der wets-ontwerpen: 1o nopens de Maatschappij van weldadigheid; en 2o over de wees- en momboir-Kamers.

's Gravenhage, 4 December.

Bij koninklijk besluit van 1 December 1855, no. 76, zijn benoemd tot controleurs der derde klasse van de directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen; te Maassluis, de heer J. Indeweij, en te Middelharnis, de heer J. Dufour, beiden surnumerairen bij de administratie derzelfde belastingen en thans ad interim met de waarneming dezer contrôles belast.

Bij koninklijk besluit van 22 November 1855, no. 42, is aan Wilhelmus Looser, gewezen geregtsdienaar te Naarden, met intrekking van het bij koninklijke besluiten van 25 Augustus 1830, no. 70, en 8 December 1854, no. 60 aan hem verleend militair en burgerlijk pensioen, ten laste van den Staat een pensioen verleend van *f* 266 's jaars, op grond van artt. 5 en 43 der wet van 9 Mei 1846 (*Staatsblad* no. 24), zoo als zij is gewijzigd bij de wet van 3 Mei 1851 (*Staatsblad* no. 49).

Z. M. heeft tot ridder der orde van den Nederl. Leeuw benoemd den heer Jacques Descous, directeur van de bank van leening te Algiers.

Bij Koninkl. besluit van 2 dezer, n°. 50, is, te rekenen van 1°. Januarij 1856, aan den baron W. Six van Oterleek, betaalmeeester in het arrondissement Utrecht, op zijn daartoe gedaan verzoek, verleend eervol ontslag, met aanspraak op pensioen, krachtens art. 5 van de wet van 9 Mei 1846 (Staatsblad n°. 24), en onder dankbetuiging voor zijne veeljarige goede diensten; voorts zijn de heeren baron E. L. Rengers en jhr. R. Schuurbeque Boeije, betaalmeester te Zutphen en te Zierikzee, respectivelijk, als zoodanig benoemd te Utrecht en te Zutphen; en tot betaalmeester te Zierikzee, de heer J. Gevers Leuven, ontvanger van 's Rijks middelen te Huissen, vroeger surnumerair bij de dienst van 's Rijks schatkist.

Bij Koninklijk besluit van 2 December 1855. no. 53, is het kantoor der directe belastingen en accijnsen te Heerden c. a. ingetrokken en op den voet van één kantoor vereenigd met dat van Epe c. a. en is voorts bij hetzelfde besluit benoemd tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Epe c. a., de heer J. G. Coenen, thans ontvanger derzelfde middelen te Wijhe.

Bij besluit van 1 December jl. no. 90 heeft Z. M. goedgevonden tot Burgemeester der gemeente Delft te benoemen Mr. J. van Kuijk, thans wethouder aldaar.

In de heden gehouden zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ingekomen een ontwerp van wet tot wijziging der bepalingen van het tarief van in- en uitgaande regten, met betrekking tot den visch.

Betrekkelijk het telegrafisch verkeer met Belgie en Frankrijk, waaromtrent de thans geldende bepalingen zijn medegedeeld in de aankondiging van den 12den November jl. moet alsnog worden herinnerd, dat de berekening van getallen in woorden, vroeger voor de wisseling van berigten met en over Belgie en Frankrijk in gebruik, nog van kracht is, zoodat getallen, in woorden uitgedrukt, worden berekend naar het aantal woorden, waaruit zij bestaan.

Blijkens mededeeling van het Russische telegraafbestuur, zijn de Pruissische telegraaflijnen thans ook bij Myslowitz met de Russische in verbinding gesteld. De verzending langs dezen weg geschiedt, voor alle Nederlandsche kanto[illegible] tot dezelfde prijzen als over het Oostenrijksche grensp[illegible] bij Granitza:

Te Simpheropol in de Krim is een telegraafkantoor vo[illegible] het algemeen verkeer geopend. Het ligt van de grenspu[illegible] bij Granitza en Myslowitz in den 7den en van dat bij [illegible] Kuhnen gerekend in den 8sten kring. Voor een enkel be[illegible] daarheen wordt mitsdien langs den goedkoopsten weg, ov[illegible] de grenspunten bij Granitza en Myslowitz, te Amsterd[illegible] Breda, Dordrecht, Gorinchem, 's Gravenhage, Middelbu[illegible] Rotterdam en Vlissingen 16.80 gl. en aan de overige Ne[illegible] derlandsche kantoren 15,60 gl. betaald.

Bij arrest van den Hoogen Raad der Nederlanden ([illegible] van Strafzaken) zijn verworpen de voorziening in cass[illegible] van 1o. Evertje Blankes, bij arrest van het Provinc[illegible] Geregtshof van Utrecht, ter zake van het door onvoorz[illegible] tigheid en achteloosheid begaan van onwilligen mansl[illegible] veroordeeld tot eene correctionele gevangenisstraf voor [illegible] tijd van twee jaren, enz.; en

2o. van Jacob Maasdam, bij arrest van het Provinc[illegible] Geregtshof in Zuid-Holland, ter zake van moord op [illegible] persoon van Jan Zondag, tot de straffe des doods ve[illegible] oordeeld.

PUBLIEKE VEILING VAN HUIZEN.

3 December 1855.

Notaris C. J. SCHIEFBAAN.

No. 1. Een Huis en Erve, westzijde van de kleine Bag[illegible] straat Q. 184. *f* 300. Prov. kooper E. B. Tak.

No. 2. Een Huis en Erve, westzijde van de kleine Bag[illegible] straat Q. 179. *f* 500. Prov. kooper E. B. Tak.

Notaris J. BERVOETS.

Een Huis en Erve, Zuidzijde van de Nieuwe Stille Ve[illegible] kade, No. 102; *f* 2250. Prov. kooper M. H. Verhu[illegible]

GUNNING DER PERCEELEN.

26 November geveild.

Notaris J. BERVOETS.

Een Huis en Erve, westzijde van de Volders[illegible] 359; *f* 900. Kooper I. N. L. van der Kuip. qq.

Een Huis, Erve en Tuin, aan den Zuidwal of Zuidwe[illegible] binnencingel U. 106; *f* 3525. Kooper M. Bodaan.

Publieke Vermakelijkheden.

Kon. Fr. Schouwb., Donderdag, 6 December 6½ u[illegible]

LES JEUNES GENS, comédie en 3 actes et en pros[illegible]
LE CHALET, opéra comique en un acte.

228ste Nederlandsche Staats-Loterij.

Uitgekomen Hooge Prijzen.

2e lijst 1e klasse.

No. 6158 *f* 2500; — 18486 *f* 1250; — 2501 *f* 1000.

Prijs-Courant der Effecten.

PER TELEGRAAF.

AMSTERDAM, 4 December 1855.

	pCt.			
NEDERL. W. Sch.	2 1/2	62 1/4	7/16	7/16
Dito dito 1844.	3	73 3/4	—	—
Dito dito 1844.	4	92 1/16	7/8	7/8
O. I. L. 1844 . . .	4	92 1/2	5/8	—
Amort. Synd.	3 1/2	89 1/8	—	—
Hand.-maats.	4 1/2	129	—	—
BELGIE. certific. bij *Rotschild*. . .	2 1/2	—	—	—
RUSL. Bij *Hope* 1798 en 1816 . .	5	102 1/2	—	—
Dito 1828—1829 . .	5	101 1/2	5/8	—
Insch. in Assign. . .	6	—	—	—
Cert. van dito. . . .	6	—	—	—
Neg. 1831—1833. .	5	81 1/8	—	—
Hope en C°. 1840.	4	75 1/8	—	—
Stieglitz.	4	74 1/2	—	—
dito 1854.	5	80 1/2	5/8	—
Nieuwe Engels. . . .	4 1/2	87 1/4	1/2	—
POLEN. Certific. . .	4	68 1/8	—	—
Aand. Lot. fl. 500.		142	1/4	—
SPANJE. Nieuwe . .	1 1/4	20 7/16	9/16	9/16
Buitenl.	3	38 3/4	7/8	—
Binnenl. 6/m. . . .	3	32 1/2	3/4	3/4
Cert. Coup.		4 3/4	5	5
Amortisable.		7 3/16	1/4	—
PORTUG. Lond. . . .	3	40 1/2	5/8	5/8
OOSTENR. Metal. 1816—1852. . . .	5	62 7/16	3/4	—
Dito 1849—1854. .	5	73 1/2	—	—
Dito Zilv. Nation. .	5	66 1/2	7/8	7/8
Dito 1847—1852. .	2 1/2	32 3/8	1/2	—
PRUISS. Lot. 1854. .	3 1/2	—	—	—
BRAZ. Lond. 1824. .	5	—	—	—
PERU "	4 1/2	—	—	—
MEXICO "	3	18 7/16	1/2	—
GREN. "	2 3/4	19 1/2	5/8	—
Uitgestelde.		7	—	—
ECUAD. Lond. . . .		3 5/8	—	—
VENEZ. " . . .	4	25 7/8	—	—
Uitgestelde.	1 1/2	—	—	—

Willige beurs, veel handel.

LONDEN, heden.

Eng. geconsolid.	3	pCt.	90 1/8	à —
Spanje.	1 1/4	"	21	à —
Mexico	3	"	20	à —

PARIJS, heden.

Fransche certific.	4 1/2	pCt. fr.	—
" "	3	"	—
Spanje	3	"	—
"	1 1/4	"	—

WEENEN, heden.

Metalliek	5	pCt.	73 1/2
Nationaal	5	"	77 1/8
Wissel London		"	10.48
Zilver			—

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.